

Дисципліни за вибором студента
СКЛАДОВІ СИЛАБУСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Сімейна дошкільна педагогіка»
(денна форма навчання)

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у розкритті сучасних наукових уявлень про педагогіку сімейного дошкільного виховання, доцільні шляхи і засоби сімейного виховання дітей та формуванні у студентів певних вмінь і навичок організації різних видів діяльності дітей в сім'ї.

II. Місце освітнього компонента в програмі підготовки фахівців певної спеціальності / освітньої програми.

Освітній компонент «Сімейна дошкільна педагогіка» дозволяє визначити загальні закономірності технології організації та здійснення виховного процесу в сім'ї, що визначають розвиток особистості дітей дошкільного віку.

III. Завдання освітнього компонента:

– творче оволодіння досягненнями вітчизняної і світової цивілізації в галузі сімейної дошкільної педагогіки, надбаннями педагогічних традицій сімейного виховання дітей українським народом;

– розвиток педагогічного мислення, формування здатності до аналізу явищ виховання, навчання і розвитку дитини в умовах родинно-суспільного виховання;

– навчити творчому підходу до педагогічної діяльності та діяльності дітей дошкільного віку вдома.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даного освітнього компонента.

Основні знання:

оволодіння концептуальними знаннями, набутими у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень сімейної дошкільної педагогіки; розуміння суті і логіки теоретичних положень психолого-педагогічної науки з сімейної дошкільної педагогіки як основи процесу навчання, виховання і розвитку дітей раннього і дошкільного віку;

розуміння сутності і можливостей використання знань у розвитку, навчанні й вихованні дітей раннього і дошкільного віку в умовах сім'ї;

розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками та дорослими;

розуміння природи і психологічних закономірностей формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі та довкіллі;

розуміння природи і психологічних закономірностей формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва, про досвід самостійної творчої діяльності і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо);

розуміння природи і закономірностей фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку;

розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку ігрової діяльності в дітей раннього і дошкільного віку;

Основні вміння:

володіння засобами, методами, методиками і технологіями сімейного навчання й виховання з метою формування гармонійно розвиненої особистості дитини раннього і дошкільного віку;

розв'язання задач і проблем сімейного виховання дітей, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів;

володіння методиками педагогічного супроводу та підтримки розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками та дорослими в умовах сім'ї;

володіння методиками навчання, педагогічного супроводу та підтримки формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі та довкіллі;

володіння методиками формування, педагогічного супроводу та підтримки розвитку в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) в умовах сім'ї;

володіння педагогічним супроводом для підтримки здоров'я дітей раннього і дошкільного віку засобами фізичних вправ і рухової активності в умовах сім'ї;

володіння методиками організації, педагогічного супроводу та підтримки розвитку в дітей раннього і дошкільного віку ігрової (провідної), художньо-мовленнєвої і художньопродуктивної (образотворча, музична, театральна) діяльності, здатність виявляти й оцінювати їх ефективність.

V.Короткий зміст освітнього компоненту.

Тема 1. Сімейна дошкільна педагогіка як педагогічна наука.Пріоритети виховання дітей у сучасній сім'ї. Поняття про шлюб і сім'ю: зміст терміна «шлюб», його походження; сім'я, її ознаки. Система методів сімейного виховання, її характеристика (виховні впливи: когнітивні, емоційні, поведінкові). Авторитет батьків. Види авторитету (формальний, функціональний, особистий). Сутність та зміст батьківського авторитету. Принципи побудови ефективної комунікації у дитячо - батьківських стосунках (Т. Дрейкус, Х. Джайнотт, Т.Гордон). Стилi сімейного виховання. Заохочення і покарання як способи регуляції поведінки дитини. Психологічні умови їх ефективності (біхевіоризм, психоаналіз, гуманістична психологія). Дисциплінування дій дитини у сім'ї та його значення для морального розвитку. Система батьківського контролю (вимоги, заборони, санкції). Види

порушень сімейного виховання: гіпопротекція, гіперпротекція (потураюча і домінуюча), гіперсоціалізуєче виховання (за типом підвищеної моральної відповідальності), емоційне пригноблення, суперечливе виховання, жорстоке поводження, їх вплив на розвиток дитини. Причини неадекватного ставлення до дитини. Види жорстокості до дитини. Організація безпечного середовища для дітей.

Тема 2. Сім'я – осередок входження дитини в соціум. Процес розвитку дитини до народження. Дослідження вчених в галузі перинатальної педагогіки і психології. Особливості соціалізації дитини в сім'ї. Рання соціалізація дитини у сім'ї, її механізми. Психологічні механізми соціалізації, за допомогою яких батьки впливають на своїх дітей: ідентифікація і наслідування, підкріплення. Особливості материнської і батьківської любові. Моделі поведінки батьків. Типи матерів та їх вплив на формування дитини. Функції батька у вихованні дитини. Вплив братів і сестер. Виховання близнюків. Діти без батьків. Діти в прийомній сім'ї. Вплив дідусів і бабусь на виховання дитини.

Тема 3. Ігрова діяльність дитини в сім'ї. Гра – активна форма пізнання навколишньої дійсності. Завдання керівництва ігровою діяльністю. Внутрішні закони розвитку гри як діяльності. Іграшка – своєрідний морально-етичний еталон явищ соціальної дійсності. Теоретичні основи дослідження ігрової діяльності у концепціях К.Грооса, Е.Еріксона, А. Валлона. Загальна структура ігрової діяльності за О.Леонтьєвим. Класифікації ігор дітей. Модель керівництва ігровою діяльністю дітей. Основні способи включення дорослого в підготовку до гри. Збагачення ігрової діяльності дітей дошкільного віку.

Тема 4. Трудова діяльність дитини в сім'ї. Особливості трудової діяльності дітей дошкільного віку. Види дитячої праці та їх вплив на розвиток особистості в дошкільному віці. Форми організації дитячої праці. Основні методи і прийоми керівництва трудовою діяльністю дошкільників. Створення умов для реалізації трудового виховання дітей у умовах сім'ї.

Тема 5. Рухова діяльність дитини в сім'ї. Особливості рухової діяльності дитини дошкільного віку. Форми створення рухової активності дітей вдома. Педагогічні умови активізації рухової активності дітей в сім'ї.

Тема 6. Естетична діяльність дитини в сім'ї. Естетичне виховання дитини в сім'ї як психолого-педагогічна проблема. Особливості образотворчої, музичної, театральної та літературної діяльності дитини дошкільного віку. Художньо-естетичний розвиток дітей: напрями удосконалення підготовки майбутніх педагогів до взаємодії з сім'ями вихованців.

Тема 7. Мовленнєва діяльність дитини в сім'ї. Сутність феномена «мовлення» як предмета дослідження. Мовленнєва діяльність, її сутність та характеристика. Слухання й говоріння як види мовленнєвої діяльності. Роль сім'ї у вихованні мовної особистості.

Тема 8. Природнича діяльність дитини в сім'ї. Сутність поняття природничої діяльності дітей дошкільного віку. Діяльність закладу дошкільної освіти та сім'ї з екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Роль сім'ї у вихованні природничо-екологічна компетенції дитини дошкільного віку.

Тема 9. Математична діяльність дитини в сім'ї.

Особливості математичної діяльності дитини в сім'ї. Робота з сім'єю — важлива умова індивідуалізації формування елементарної математичної компетенції в дітей дошкільного віку. Форми спільної роботи дитячого садка і сім'ї з питань математичного розвитку дітей

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу.

Кафедра педагогіки та психології дошкільної освіти факультету педагогіки та психології: асистент Г.В.Отченко.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу.

На вивчення освітнього компоненту відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких лекційних – 10 год., семінарських – 17 год., самостійної роботи студентів – 63 год.

Дисципліна вивчається у VIII семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення освітнього компоненту.

1. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка : навч. посіб. У 3 т. / Б. Ковбас, В. Костів. – Івано-Франківськ, 2006. – Т. 2 Основи родинного виховання. – 288 с.

2. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка: навч. посіб. / М. Г. Стельмахович. – К., 1996. – 283 с.

3. Щербакова К. Й., Григоренко Г. І. У сім'ї росте дитина / К. Й. Щербакова, Г. І. Григоренко. — К. : Неопалима купина, 2006. — 240 с .

4. Щербань П. М. Пам'ятай ім'я своє: Заповіді сімейної педагогіки : навч. посіб. / П. М. Щербань. – К.: Вища шк., 2006. – 191 с.

5. Школа для батьків / В. Бондаровська, О. Бабенко, О. Возіянова та ін. — К. : Батискаф : Аванпост - Прим, 2003. — 320 с .

IX. Система оцінювання: модульний контроль, диференційований залік.

X. Поточний контроль: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практичні заняття.

XI. Підсумковий контроль: залік.